

Nota Betreffende wijzigingen van de Ziekenhuiswet inzake de organisatie van de verpleegkundige activiteiten in het middenkader en de hoofdverpleegkundige.

A. Verpleegkundige - verpleegkundige activiteit

In het B.S. van 28 augustus 2006 verscheen het KB van 13 juli 2006 tot wijziging van het KB van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd (bijlage 1).

De wijzigingen hebben betrekking op de verpleegkundigen en hun activiteit.

In bijlage “Algemene normen die op al de inrichtingen toepasselijk zijn” worden in rubriek “III. Organisatorische normen” volgende wijzigingen doorgevoerd:

a) In punt 2

De wet bepaalde dat de verantwoordelijkheid tot de verpleegkundige activiteit diende te worden toevertrouwd aan een gegradueerde verpleegkundige of vroedvrouw. Daaraan wordt thans toegevoegd: of een bachelor in de verpleegkunde of de vroedkunde als hoofd van het verpleegkundig departement (*vroeger: verpleegkundige diensten*).

Hij dient een bijkomende opleiding gevolgd te hebben van universitair niveau, master in de verpleegkunde en de vroedkunde of master in de gezondheidsvoorlichting en -bevordering (*vroeger: bij “voorkeur” een bijkomende opleiding van universitair niveau*).

Het hoofd van het verpleegkundig departement werkt mee aan de integratie van de verpleegkundige activiteit in de ziekenhuisactiviteit (*cf. vroeger*).

In de algemene ziekenhuizen dient het middenkader, bestaande uit verpleegkundige diensthoofden, per 150 bedden gevormd te zijn door tenminste één gegradueerde verpleegkundige of vroedvrouw of één bachelor in de verpleegkunde of de vroedkunde die bovendien een bijkomende opleiding heeft gevolgd van universitair niveau, master in de verpleegkunde en de vroedkunde of master in de gezondheidsvoorlichting en -bevordering (*de bepaling “voltijds” vervalt*).

Ook in alle psychiatrische ziekenhuizen dient een middenkader van verpleegkundige diensthoofden te worden voorzien. De bepaling dat in de psychiatrische ziekenhuizen met 150 bedden of meer het aantal middenkaders verhoudingsgewijs per 150 bedden bepaald wordt, blijft ongewijzigd.

Het middenkader wordt eveneens per 150 bedden gevormd door tenminste één gegradueerde verpleegkundige of vroedvrouw of één bachelor in de verpleegkunde of de vroedkunde die bovendien een bijkomende opleiding heeft gevolgd van universitair niveau, master in de verpleegkunde en de vroedkunde of master in de gezondheidsvoorlichting en -bevordering.

Naargelang de organisatiestructuur van het ziekenhuis kan het middenkader belast worden met bijzondere opdrachten. Naast de reeds bestaande opdrachten (*i.e. het onthaal en de vorming van personeelsleden, de problemen die verband houden met ziekenhuishygiëne, de invoering van nieuwe werkmethodes*) wordt thans ook vermeld: de evaluatie van de kwaliteit van de verpleegkundige zorgen, de patiëntenvoorlichting en de invoering van nieuwe procedures.

Het hoofd van het verpleegkundig departement van het ziekenhuis dient thans tenminste 10 keer per jaar (*voorheen: op geregelde tijdstippen*) met de verpleegkundigen-diensthoofden overleg te plegen. Doelstelling van het overleg is:

- de strategische visie van het verpleegkundig departement te omschrijven;
- de coherentie ervan met de algemene strategie van het ziekenhuis te evalueren, meer bepaald inzake de verbetering van de kwaliteit van de zorgen;
- de opvolging van de ontwikkeling en de implementatie ervan te verzekeren.

De voorheen bestaande verplichtingen dat het ziekenhuis moet beschikken over een organigram van het verpleegkundig departement, met aanduiding van de verantwoordelijken, evenals over een lijst van alle verpleegkundigen met diploma en bijkomende kwalificaties, blijven onveranderd.

Ook blijft ongewijzigd de bepaling dat het aantal met de zorgen belaste personen (*voorheen: met de ziekenverpleging belaste personen*) moet voldoen aan de bijzondere voorwaarden die voor de verschillende diensten worden gesteld.

b) In punt 12

De hoofdverpleegkundige die per verpleegafdeling wordt aangeduid, is een gegradueerde verpleegkundige of vroedvrouw of een bachelor in de verpleegkunde of de vroedkunde die bovendien een bijkomende kaderopleiding in de verpleegkunde, of een bijkomende opleiding van universitair niveau, master in de verpleegkunde en de vroedkunde of master in de gezondheidsvoorlichting en -bevordering heeft gevolgd.

Deze scholing dient (*zoals voorheen*) betrekking te hebben op het geven van leiding aan een verpleegkundige equipe.

De hoofdverpleegkundige werkt mee aan de integratie van de verpleegkundige activiteit in het geheel van de activiteit van het ziekenhuis. De hoofdverpleegkundige voert de opdracht uit onder de hiërarchie van het hoofd van het verpleegkundig departement en in nauw contact met de artsen en de verantwoordelijken van de onderscheiden aspecten van de activiteiten van de afdeling.

Om de continuïteit en de kwaliteit te verzekeren, dient, naast de hoofdverpleegkundige, permanent per afdeling en maximum per 30 zieken, de aanwezigheid van een gegradueerde of gebrevetteerde verpleegkundige of een bachelor in de verpleegkunde of de vroedkunde gewaarborgd te zijn (*cf. voorheen*).

De verhouding deeltijds werk / voltijds werk dient in overleg met het hoofd van het verpleegkundig departement van het ziekenhuis zo vastgelegd te worden dat de continuïteit en de kwaliteit van de zorg verzekerd blijven (*cf. voorheen*).

Het verpleegkundig werk dient op de afdelingen op die wijze georganiseerd te worden dat op elk ogenblik kan vastgesteld worden welke verpleegkundige voor welke patiënt verantwoordelijk is (*cf. voorheen*).

c) In punt 3quater

Voortaan dienen het hoofd van het verpleegkundig departement, de verpleegkundigen-diensthoofden en de hoofdverpleegkundigen een permanente vorming te volgen van tenminste 60 uur over een periode van 4 jaar in de domeinen:

- ziekenhuiswetgeving, met inbegrip van wetgeving betreffende de ziekenhuisfinanciering;
- organisatie en beheer van personeel, met inbegrip van coaching;
- sociale wetgeving;
- principes van bedrijfsbeheer;
- epidemiologie;
- beheer van ziekenhuisgegevens;
- efficiëntie en kwaliteit van de zorg.

Tot slot bepaalt het KB dat de verpleegkundigen die, op de datum van publicatie van het KB (i.e. 28 augustus 2006), de functie van hoofd van het verpleegkundig departement, verpleegkundige-diensthoofd of hoofdverpleegkundige reeds uitoefenen, hun functie verder mogen blijven uitoefenen.

De wijzigingen treden in werking op 7 september 2006.

Als bijlage 2 vindt u een bijgewerkte officieuze coördinatie van het KB van 23 oktober 1964 tot bepaling van de normen die door de ziekenhuizen en hun diensten moeten worden nageleefd.

B. Hoofdverpleegkundige

In het B.S. van 28 augustus 2006 verscheen tevens het KB van 13 juli 2006 houdende uitvoering van art. 17bis van de wet op de ziekenhuizen, gecoördineerd op 7 augustus 1987, voor wat de functie van hoofdverpleegkundige betreft (bijlage 3).

Hierna vindt u een overzicht van het KB.

a) Algemeen

De bepalingen van het KB zijn eveneens van toepassing op hoofdvroedvrouwen.

De hoofdverpleegkundige:

- is verantwoordelijk voor de organisatie, de continuïteit en de kwaliteit van de verpleegkundige activiteit binnen zijn equipe, die hem door het hoofd van het verpleegkundig departement wordt toevertrouwd.

- werkt mee aan de uitbouw van het verpleegkundig beleid in het ziekenhuis en past dit toe binnen zijn equipe.
- kan belast worden met het toezicht op en de evaluatie van zijn equipe.
- kan één of meerdere van zijn taken of opdrachten toevertrouwen aan een verpleegkundige.
- is rechtstreeks hiërarchisch afhankelijk van het verpleegkundige diensthoofd of van het hoofd van het verpleegkundig departement, zoals bepaald in het organogram van het verpleegkundig departement.
- voert zijn opdracht uit in nauw contact met de artsen en de verantwoordelijken van de onderscheiden aspecten van de activiteiten van de afdeling.

b) Bijzondere activiteiten met betrekking tot de strategische visie van het ziekenhuis

De hoofdverpleegkundige ziet erop toe dat de verpleegkundige activiteit binnen zijn equipe afgestemd is op de strategische visie van het verpleegkundig departement alsook op de maatschappelijke ontwikkelingen en verwachtingen.

Hij is in het bijzonder verantwoordelijk voor:

- 1° het ontwikkelen, operationaliseren en opvolgen van het verpleegkundig beleid binnen zijn equipe in overeenstemming met de strategische visie van het ziekenhuis;
- 2° het sturen, begeleiden en evalueren van veranderingsprocessen;
- 3° het uitwerken en aanpassen van procedures en werkmethoden;
- 4° het uitvoeren van wettelijk opgelegde registraties met betrekking tot verpleegkunde;
- 5° het opvolgen, het toepassen van relevante wetgeving en het informeren van de leden van zijn equipe hierover.

c) Bijzondere activiteiten met betrekking tot de zorg

De hoofdverpleegkundige staat in voor de organisatie en coördinatie van, het toezicht op en de evaluatie van de verpleegkundige activiteit, binnen zijn equipe.

Hij is verantwoordelijk voor:

- 1° het bepalen van de doelstellingen van zijn equipe in overleg met zijn leidinggevende en rekening houdend met het globaal verpleegkundig beleid binnen het ziekenhuis;
- 2° het aanbieden van een patiëntgerichte verpleegkundige zorgorganisatie, met bijzondere aandacht voor patiëntenrechten en ethiek;
- 3° het bijsturen van de verpleegkundige zorgorganisatie binnen zijn equipe in functie van de behoeften van de patiënten en de vereiste zorg;
- 4° de kwaliteit en de continuïteit van de zorg die door zijn equipe wordt verzekerd.

d) Bijzondere activiteiten met betrekking tot het personeelsbeleid

De hoofdverpleegkundige werkt samen met zijn leidinggevende teneinde over de vereiste personeelsomkadering te beschikken, zowel op kwalitatief als op kwantitatief vlak.

Hij wordt in het bijzonder belast met:

- 1° het beheer van de personeelsformatie alsook het adequaat inzetten van personeel door werkverdeling, dienstroosterplanning en verlofregeling;
- 2° het leidinggeven aan de leden van zijn equipe met het oog op het scheppen van een gunstig arbeidsklimaat dat aanzet tot effectieve samenwerking;
- 3° de begeleiding van nieuwe leden van zijn equipe;
- 4° het opvolgen, het ondersteunen, het toezicht en de evaluatie van de leden van zijn equipe.

e) Bijzondere activiteiten met betrekking tot het beheer van de middelen

De hoofdverpleegkundige staat in voor het optimaal aanwenden van de middelen met het oog op een kwaliteitsvolle verpleegkundige patiëntenzorg.

Hij is in het bijzonder verantwoordelijk voor:

- 1° het beheer en de besteding van het afdelingsbudget;
- 2° het doeltreffend en doelmatig gebruik van de beschikbare goederen en ruimten door zijn equipe.

Hij brengt advies uit over de aanschaf van nieuwe hulpmiddelen en de bouw en renovatie van het ziekenhuis voor zover het een weerslag heeft op de verpleegkundige zorg.

f) Bijzondere activiteiten met betrekking tot de opleiding en de ontwikkeling

De hoofdverpleegkundige ziet erop toe dat de leden van zijn equipe hun capaciteiten voldoende kunnen ontwikkelen via coaching en permanente vorming zodat zij over de nodige kennis en vaardigheden beschikken alsook over de nodige motivatie om het gewenste kwaliteitsniveau op peil te houden.

Hij neemt volgende initiatieven:

- 1° inventariseren van de nood aan vorming bij de leden van zijn equipe;
- 2° stimuleren van de leden van zijn equipe tot het volgen van een vorming;
- 3° toezien op en coördineren van de vorming van de leden van zijn equipe;
- 4° ondersteunen van de loopbaanontwikkeling van de leden van zijn equipe;
- 5° zelf deelnemen aan permanente vorming.

Hij houdt toezicht op de studenten verpleegkunde en verloskunde op zijn afdeling, in samenwerking met de stagebegeleiders en de verpleegkundige belast met de begeleiding van intreders en herintreders behorend tot de categorie van het verpleegkundig personeel.

g) Bijzondere activiteiten met betrekking tot de communicatie en het overleg

De hoofdverpleegkundige staat in voor de communicatie betreffende zijn equipe en zijn patiënten, de informatiedoorstroming en het overleg zowel intern als extern.

Hij heeft in het bijzonder volgende opdrachten:

- 1° het onderhouden van contacten met de patiënten, hun familie en andere bezoekers;
- 2° overleg plegen met de leden van zijn equipe;
- 3° overleg plegen met de artsen en paramedici binnen het ziekenhuis;
- 4° overleg plegen met andere gezondheidswerkers;

5° overleg plegen met de stagebegeleiders.

Het KB treedt in werking op 7 september 2006.
